

Aan WSK Kleuteronderwijs
 t.a.v. mw. L. Boonstra/ kerngroep
lidaboonstra@wsk-kleuteronderwijs.nl

Geachte leden van de kerngroep van de WSK,

2-11-2020

In antwoord op uw brief d.d. 16-10-2020 meld ik u het volgende.

U stelt: *“Wij hebben het volste vertrouwen in Vervae als wetenschapper omdat wij als (oud)kleuterleerkracht onze ervaringen ... in zijn werk herkennen.”*

Het is natuurlijk uw volste recht om u ondersteund te voelen in uw ervaringen. Waar ik bezwaar tegen heb dat is dat u dat doet op basis van uw vertrouwen in Vervae als *wetenschapper*, om twee redenen. Ten eerste, in onze brief aan de WSK (1-10-2020) hebben wij o.a. het volgende citaat opgenomen, letterlijk uit de mond van de heer Vervae genoteerd op basis van de registratie van het Ronde Tafel Gesprek (23-9-2020):

“... programma's als Bouw! die al heel vroegtijdig met de kinderen aan de slag gaan, dit heeft slechts negatieve effecten, er is geen kind dat (er) eerder of beter door gaan lezen, ja, zelfs, ze zijn er allemaal slechter door gaan lezen, zoals we nu weten en daarom zitten we hier ook...”

Die uitspraak is in flagrante tegenspraak met onze bevindingen die gepubliceerd zijn in twee proefschriften (Regtvoort, 2014; Zijlstra, 2015) en daarnaast in artikelen in drie gerenommeerde wetenschappelijke tijdschriften (Dyslexia, 2013; Learning and Individual Differences, 2014; Journal of Experimental Psychology, 2020). Daaruit blijkt dat, mits het programma wordt afgemaakt en de ouders meewerken, de resultaten positieve verschillen laten zien op het gebied van 1) prestaties met lezen van woorden en teksten en spelling, 2) aantal leerlingen dat intensieve hulp op school nodig heeft, 3) aantal zittenblijvers en 4) het zelfbeeld en het zelfvertrouwen. De invloed van genetische dispositie, i.h.b. ernstige leesproblemen in de familie, is ook onderzocht: de effecten zijn ook in die groep significant, maar kleiner dan in de groep zonder dat soort familiale, c.q. genetische, invloed. De verschillen in prestaties zijn in groep 7/8, 4,5 jaar na afloop van de interventie, nog zichtbaar. Daarmee kwalificeert Bouw! zich (inter)nationaal als een van de zeer weinige programma's met zo'n duurzaam resultaat.

De opmerking van de heer Vervae, in het openbaar gemaakt, berust dus op onwaarheid. Onze interpretatie is dat het een bewuste poging is om het werk van onderzoekers met een lange staat van dienst en grote wetenschappelijke reputatie, erkend op het hoogste forum van wetenschappelijk onderzoekers en gebaseerd op tientallen jaren van zorgvuldig wetenschappelijk onderzoek, te beschadigen ten faveure van zijn eigen opvattingen die zo'n staat van dienst niet hebben. Op geen enkele wijze blijkt uit zijn antwoord dat hij zich daarvoor verantwoordelijk dan wel schuldig voelt, laat staan dat hij zijn excuses ervoor aanbiedt. Dat betekent wat mij betreft dat het zinloos is om met hem enige gedachtenwisseling voort te zetten. Er is, aan de kant van ondergetekende en in tegenstelling tot wat u opmerkt, geen enkel vertrouwen in zijn integriteit, niet als mens die voldoet aan wat ethisch 'normaal' genoemd kan worden, en zeker niet als wetenschapper, zie tweede punt.

Ten tweede, de heer Vervae profileert zich graag als wetenschapper, zo blijkt uit zijn brief. Sterker nog, hij stelt:

“Ik hoop en verwacht dat u in uw schrijven onuitgesproken of uitdrukkelijk zult laten uitkomen dat u mij als wetenschapper als uw gelijke erkent.”

Als we een gangbare definitie erbij halen dan luidt die: *“Een wetenschapper (..) of geleerde is iemand die veelal gestudeerd heeft aan een universiteit of andere instelling voor hoger wetenschappelijk onderwijs en beroepshalve wetenschappelijke arbeid verricht.”*

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Wetenschapper>

Voor zover mij bekend is de heer Vervae niet werkzaam (geweest) bij enig erkend instituut voor wetenschappelijk onderzoek. In die zin is hij dus beroepshalve geen wetenschapper. Belangrijker nog is dat hij zich ook niet gedraagt als een wetenschapper omdat hij zich begeeft op het forum waar de producten van wetenschappelijke arbeid worden beoordeeld door mede-wetenschappers, een aan beide zijden tijdrovend maar essentieel onderdeel van wetenschap (De Groot, 1982; zie bijv. hoe er in deze

periode wordt berichtgegeven over effecten van vaccins: telkens wordt aangegeven dat die resultaten nog moeten worden beoordeeld door collega's alvorens ze de wereld ingaan als valide en betrouwbaar). Dat krijgt ook in de gedragswetenschappen vorm in de wijze waarop artikelen in wetenschappelijke tijdschriften worden beoordeeld. Voor zover ik heb kunnen nagaan heeft de heer Vervaeke eenmaal dat forum bezocht, bij het schrijven van zijn proefschrift. Dat moet indertijd beoordeeld zijn door (co)promotoren en, daarnaast, volgens protocol door een aantal andere wetenschappers. In het persoonlijke wetenschappelijke traject is een proefschrift echter slechts een eerste stap. Ik citeer:

“Een **proefschrift** of **dissertatie**, ..., is een originele wetenschappelijke verhandeling, geschreven door een promovendus, ter verkrijging van de doctorstitel.” <https://nl.wikipedia.org/wiki/Proefschrift>
Volgens de gangbare opvattingen in kringen van wetenschappers is een dissertatie niet meer dan een proeve van bekwaamheid die (een enkel uitzonderlijk genie daargelaten), een entreebewijs dat verplicht is om, binnen instituten, wetenschappelijke arbeid te verrichten. Daarna ontwikkelt men zich tot wetenschapper op dat interne forum van wetenschappers, met als toetssteen de externe erkenning die ik hiervoor beschreef. Onverbrekkelijk met de status van wetenschapper verbonden is dat men zich houdt aan de wetenschappelijke regels ('mores'). Een van de meest fundamentele is dat men het werk van andere onderzoekers juist citeert, negering van die regel geldt in wetenschappelijke kringen als een doodzonde. Men zie bijvoorbeeld de publicaties in de media over fraude met data en het onjuist of niet citeren van onderzoek van collega's. Vervaeke heeft zich aan die laatste doodzonde schuldig gemaakt.

Op basis van deze argumenten beschouw ik Vervaeke als een persoon die op niet-integere en (dus) niet-wetenschappelijke wijze probeert om zijn ideeën aan de mens te brengen. Omdat hij daarvoor het publieke domein heeft opgezocht, kwalificeert hij zich tot een informant die op onbetrouwbare wijze de opinie tracht te beïnvloeden. Wellicht is het raadzaam dat de WSK, als die zich wil kwalificeren als een integere groepering die een bepaalde visie op het onderwijs aan jongere kinderen uitdraagt, zich bezint op haar steun aan hem, in het bijzonder het afstand nemen van de onzin die Vervaeke namens de WSK heeft te berde gebracht, zie boven.

Tenslotte, in uw brief d.d. 16-10-2020 noemt u *vier redenen voor uw volste vertrouwen in Vervaeke als wetenschapper*:

1. Hij schrijft over het kind van vlees en bloed.
 2. U wordt geconfronteerd met publicaties en aanbevelingen van wetenschappers die het niet over de ontwikkeling hebben.
 3. Uw praktijkervaring sluit niet aan op de gangbare theorie van onderwijs door directe instructie.
 4. Als wetenschapper onderbouwt Vervaeke onze kritiek op Cito- en andere psychometrische toetsen.
- Ad 1) Daarmee suggereert u dat onderzoekers zoals ikzelf en degenen die berokken zijn geweest bij Bouw! niet uitgaan van kinderen van vlees en bloed. Wellicht ter geruststelling: met mijn jarenlange praktijkervaring als schoolbegeleider in het primair onderwijs kost het mij geen enkele moeite om zulke kinderen voor me te zien. Dat geldt ook voor de mede-onderzoekers Regtvoort en Zijlstra van wie de laatste een PABOachtergrond heeft en voor de klas heeft gestaan. Daarnaast hebben deze en andere medewerkers van mijn onderzoeksgroep in tal van onderzoeken zorgvuldige observaties gemaakt van hoe het er aan toegaat in (kleuter)klassen, dus de werkvloer is letterlijk altijd goed in zicht geweest. Zie bijvoorbeeld ook het baanbrekende werk van collega dr. Helma Koomen over de leerkracht-leerlingrelatie, ook in groepen 1-2. Het zou een (ortho)pedagogische onderzoeksgroep m.i. ook misstaan als dat niet was gebeurd.

Ad 2) Wat ontwikkeling genoemd wordt is altijd het resultaat van de wisselwerking tussen aanleg en invloed van omgeving. Juist mijn onderzoeksgroep heeft zich jarenlang met die interactie beziggehouden en modellen gepresenteerd die aanvaard zijn op het hoogste internationale niveau (zie bijv. Van Bergen, Van der Leij, & De Jong, 2014). Daar lag onderzoek aan ten grondslag waarin we kinderen vanaf 2 maanden tot in het Voortgezet Onderwijs toe hebben gevolgd en hun ontwikkeling in kaart hebben gebracht. Daarmee hebben wij eraan bijgedragen dat het begrip ontwikkeling theoretisch en empirisch uit de 'van binnen-uit' opvatting (Piaget c.s.) is getrokken maar ook uit de 'van buiten-

naar-binnen' opvatting (Gal'perin c.s.). Beide zijn wat de gangbare wetenschappelijke opvattingen betreft, verouderd (zie bijv. Bronfenbrenner & Ceci, 1994).

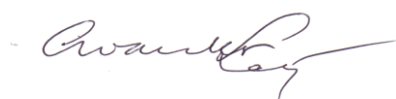
Ad 3) Directe instructie kent een aantal definities maar typische aspecten zijn: het opdelen van leerstof in kleine delen, het gebruik van 'modeling' (voordoen van handelingen) en hardop denken. Andere aspecten zijn: begeleide inoefening waarin de leraar de leerling begeleidt, hints geven, begrip bij leerlingen checkt, feedback geeft en vervolgens leerlingen zelfstandig aan het werk laat. Het directe instructiemodel is een lesmodel dat uitgaat van de verschillende leervermogens van kinderen, i.h.b. de manier en snelheid van leren. Zie <https://wij-leren.nl/directe-instructiemodel.php>

Eerlijk gezegd zie ik het probleem niet. Moet ik nu aannemen dat u als (ervaren) leerkracht voor groep 1-2 dit soort principes niet toepast? Even terug naar Bouw1: dat is een individueel programma dat ondersteund wordt door een tutor (ouder, oudere leerlinge, vrijwilliger, onderwijs-assistent). In het programma worden bovengenoemde principes toegepast, aangepast aan de behoeften van de leerling, inclusief de aanbidding van de klankvorm, voor leren lezen natuurlijk essentieel, en herhaald leren, voor leerlingen die het niet snel oppikken essentieel. Zowel de didactische als de pedagogische kant zitten er dus in opgenomen en wel op zo'n wijze dat de groepsleerkracht ontlast wordt, overigens met in stand houding van haar verantwoordelijkheid voor de vaardigheidsontwikkeling van kinderen die dan ook regelmatig via het programma door haar getoetst worden. We zien dat leerlingen die het programma krijgen in de periode van groep 2-4 er sterk op vooruitgaan qua lezen en spellen maar ook qua zelfvertrouwen, w.b. geloof in eigen kunnen. Wat kan daar nu mis mee zijn als u uw ervaring laat spreken? Het ook goed om te weten dat ik mij mijn hele werkzame leven heb beziggehouden met leerlingen die niet gemakkelijk meekomen of functioneren op school. Op gebied van lezen belooft dat minimaal een kwart van de leerlingen. Velen van hen krijgen van huis onvoldoende culturele bagage mee op het gebied van taal en ontluikende geletterdheid. Dat heeft met ontwikkelingsstadia niets te maken, dat is pure pech: geboren worden in een laag sociaal-economisch gezin, Juist directe instructie, zeker als dat individueel wordt toegepast, blijkt een effectief middel om deze achterstand te compenseren en weg te werken, bij voorkeur preventief. Op die manier wordt de ongelijkheid van kansen verkleind, met alle profijt voor leerling (en ouders) en de maatschappij.

Ad 4) Als wetenschapper onderbouwt Vervaeet onze kritiek op Cito- en andere psychometrische toetsen. Wat betreft zijn (dis)kwalificatie van Bouw! heeft hij zo'n onderbouwing niet gemaakt. Als hij dat gedaan had dan was hij te weten gekomen hoe de effectiviteit werkelijk in elkaar zat. In plaats daarvan gedraagt zich als een persoon die de elementaire beginselen van integer wetenschappelijk onderzoek aan zijn laars lapt, zie boven. Ik raad u dan ook aan om in het vervolg de term 'als wetenschapper' niet meer te gebruiken in uw beschrijving van zijn kwaliteit.

Ik vertrouw erop dat ik met bovenstaande mijn standpunt heb duidelijk gemaakt. Hopelijk draagt het bij tot gedachtenwisseling in uw werkgroep. Ik ben graag bereid om met de leden van de kerngroep verder te communiceren want aan onze gemeenschappelijke intentie om het onderwijs voor zoveel mogelijk – liefst uiteraard alle – leerlingen aantrekkelijk, effectief en inspirerend te maken, twijfel ik niet. Ik verzoek u wel om de heer Vervaeet daar buiten te laten. Zolang hij niet ruiterslijk toegeeft dat hij leugens heeft verkocht, ben ik niet bereid tot verdere gedachtenwisseling met hem.

Met vriendelijke groeten,

Aryan van der Leij
Em. Hoogleraar Orthopedagogiek
Vrije Universiteit (1977-1999)
Universiteit van Amsterdam (1999-2011)